Ч. 170 (11.461). Львів, пятниця 2. серпня 1929. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертаєтьск.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Дальший похід на „креси“.

Львів, 1. серпня 1929.

Ще перед двома місяцями відбулося у Варшаві під проводом сен. Гломбінського загальне зібрання „Т-ва опіки над окраїнами“ (T-wo opieki nad kresami), якого метою проводити польонізаційну діяльність на північних українських та білоруських землях. Зі зложеного звіту довідуємося, що то товариство мало 88 провінціональних кружків і 24 бюр правної поради на Волині, Поліссі та у Виленщині. Спеціяльно товариство опікувалося польськими кольоністами. Воно побудувало 16 польських домів для приміщення найріжнородніших польських організацій, 17 союзів польських купців, стягаючи на „креси“ польський міщанський елемент не лише з корінної Польщі, але навіть з далекої Вестфалії. Т-во займалося й іншими господарсько-організаційними справами, засновуючи цілу низку кредитових і консумційних кооператив. Особливо плідною була діяльність Т-ва в освітній ділянці. Воно заснувало кільканацять мандрівних бібліотек з 48 тисячами томів. Зорганізовані читальні передавано „Мацеж-і Школьн-ій“, лишаючи за собою ініціятиву в засновуванні дальших читалень. Т-во поширило на Волині кільканадесять тисяч польських букварів і читанок, а головно „щасливо“ перевело шкільний плебісцит, внаслідок якого з українського народнього шкільництва на 80-проц. українській національній території вкінці лишилося 5 (словами: пять) українських шкіл. Т-во видавало 4 часописи, з яких втрималася тільки „Страж над Бугем“. Пересічна сума річних доходів Т-ва виносила 120 тисяч золотих.

Довший час Т-во обмежувало свою діяльність до території північно-східніх „кресів“, а в цьому році з огляду на недостатню діяльність відомого „Звйонзку організацій народових“ перекинулося теж на полудневі „креси“. У Львові, Станиславові і Тернополі пущено в рух кружки Т-ва опіки над окраїнами.

Зайвим було би пригадувати ославлену діяльність „організацій народових“ під проводом Гломбінських і Прушинських. Після травневого перевороту 1926 р. діяльність тих організацій справді трохи прислабла: 1) тому, що визначних її сподвижників, а головно М. Прушинського, як стовпів невигідної для „санації“ ендеції перекинено на інший терен і 2) тому, що ту ділянку зарезервувала для себе „санація“, здійснюючи протягом останніх трьох літ провідні ідеї „організацій народових“ під іншими фірмами.

*

Звіт „Т-ва опіки над окраїнами“ з одночасним поширенням його діяльности на Галичину доказує, як пляново і широко переводиться всебічну польонізацію нашої національної території під Польщею, яким сильним, послідовним і пляновим є польський похід на „креси“. В приспішеному темпі спроваджується на Волинь і Полісся польських кольоністів, польських купців, і не лише твориться для них найріжнородніші допомогові, кредитові та освітні організації, перетворюючи їх у розсадники польонізації, але й при допомозі „шкільного плебісциту“ школу для українських (не польських) дітей робиться інструментом денаціоналізації. Полісся й Волинь уважається пригожим кольонізаційним тереном. Мовляв, слабке заселення цих країн (на Волині пересічно 50 мешканців на 1 кв. кільометер), а на Поліссі 30 мешканців на 1 кв. км. є вимріяним тереном для надміру польського населення з корінної Польщі. Алеж пересічна густота населення для корінної Польщі є 75 на 1 кв. км. (в б. Конгресівці пересічно 85, а в Познанщині і на Поморі 65), тоді, як у Галичині густота населення доходить до 100 на 1 кв. км. І надмір польського населення, не зважаючи на вільні простори в Познанщині і на Поморі (про що свідчать численні оголошення виставлених на купно за дешеву ціну господарств) та можливість відпливу до промислу, майже в цілости сконцентровано в корінній Польщі, заливає нашу національну територію. А перенаселена Галичина душиться. Галицько-українське населення знає тільки один шлях: у світ за очі! — або вдесятеро переплачує кожний клаптик землі, щоби мати нужденний варстат праці і прожитку.

Надмір українського населення в Галичині повинен бути в першу чергу спрямований на північні землі. Туди повинен іти наш селянин, купець, інтелігент вільної професії. Не душитися на перенаселеній території і не тинятися на чужині, але пробоєвою працею брати свою власну національну територію і там творити нове життя, нові варстати праці, нові середовища. Бо тільки тим способом звалимо „сокальський кордон“, приспішимо процес підвищення рівня національної свідомости цих земель та поставимо єдино тривку гать перед дальшим походом на „креси“.

Насильство та лібералізм.

Новий курс англійського уряду в Єгипті.

Раптовна димісія високого комісаря Єгипту льорда Льойда. — Два напрямки англійської політики на Сході. — Декларація самостійности та застереження, які її анулюють. — Розвязання єгипетського парляменту. — Ілюзоричність хвилевих успіхів політики насильства.

Рідко коли бувало в історії англійського політичного життя, що визначний державний урядник мусів іти до димісії, бо прийшов до влади новий уряд. Основною засадою британської державної мудрости була засада, що „службова машина“ лишається незміненою без огляду на те, хто нею кермує. Одначе Гендерсон, новий міністр закордонних справ Англії, якому підлягає також Єгипет, мав сміливість відійти від цього правила. Уряд партії праці післав до димісії британського найвищого комісаря в Єгипті, одного з найвизначніших людей англійського кольоніяльного режіму, не шукаючи навіть за ніякими позорами, не чекаючи на замовлену наперед хоробу то-що.

У парляменті підчас дебат Гендерсон вичислив усі його головні провини. Бувший найвищий комісар Єгипту льорд Льойд, винний, що Англія стратила симпатії в Єгипті, що протягом останніх років усе наново вибухали тяжкі крізи, так, що треба було робити демонстрацію фльоти та ставити ультіматуми; він винний, що відносини між Англією та Єгиптом стали на мертвій точці. Та найважніша річ: льорд Льойд був такою людиною, яка завсіди робила те, що уважала за відповідне, а ніколи не робила того, що хотів міністр закордонних справ Чемберлен. Тому Гендерсон димісіонував його і заявив, що врештою ліберальна політика у відношенні до Єгипту лишиться незміненою.

Одначе в дійсности димісія льорда Льойда є чимось далеко більшим, ніж усуненням невигідного та неслухняного урядника, — це є зміна системи, яку Гендерсон хоче перевести в Єгипті, зміна системи, яка була неминучою, і до якої англійська партія праці теоретично зобовязалася вже давніше. Ця зміна означає кінець безпосереднього британського панування в Єгипті, яке разом з льордом Льойдом тратить свого останнього побірника.

Протягом довгих років в Англії існувало противенство між міністерством кольоній та міністерством закордонних справ у всіх справах сходу. Міністерство закордонних справ завсіди старалося вести ліберальну політику до „союзних та заприязнених“ васальних держав і давати їм відносну незалежність. Одначе кольоніяльне міністерство завсіди заступало ту засаду, що кожна азійська держава підпадає небезпеці демаґоґічних впливів, а тому може стати ворогом Англії; з огляду на те, всі ці держави треба тримати під безпосередньою англійською контролею.

Коли взяти на увагу ще Індію, для якої існує окреме міністерство, то це противенство можна оформулувати ще інакше: це є противенство між так званими „теоретиками“ у Льондоні, парляменті та уряді, які хотіли би правити британською імперією на основі европейських засад, та так званими „практиками“ в кольоніях, які тримаються тої думки, що демократія вправді є гарною річчю, одначе лише в Англії, а в Азії та Африці вона не тільки не корисна, але навіть шкідлива. Льорд Льойд був одним зі стовпів цієї „практичної“ школи. В часі війни та миру він правив автократично в Єгипті та Індії і нарешті дійшов до того, що не хотів признавати нікого над собою. Не хотів признавати та виконувати вказівок навіть самого міністра в Льондоні, не хотів слухати його навіть тоді, коли це був консервативний міністр.

В Єгипті льорд Льойд вів таку політику, яка намагалася позбавити змісту незалежність Єгипту, на яку Англія згодилася 1922 року. Як відомо, англійський уряд зробив цей крок за порадою попередника льорда Льойда, фельдмаршала льорда Еленбі; він признав з деякими застереженнями єгипетського короля суверенним монархом і формально відмовився від протекторату над Єгиптом. Розуміється, льорд Льойд ніколи не висловлював свого наміру обмежити незалежність Єгипту; навпаки, він при кожній нагоді зазначав, що стоїть на ґрунті заяви про незалежність Єгипту. Одначе він всю вагу покладав на чотири „застереження“, які по договору з 1922 року обмежували незалежність єгипетської самостійности.

Ці застереження в порядку їх ваги такі: забезпечення шляхів звязку британської імперії, це значить суеського каналу. По-друге, — становище Судану, який є англьо-єгипетською кондомінією, подібно до китайської східної залізниці, яка є радянсько-китайською кондомінією. Третє — охорона чужинців у Єгипті, четверте — контроля закордонних договорів Єгипту.

Усі ці застереження самі по собі є порожним папером; річ у тім, як їх практично пристосовувати. Наприклад, суеський канал може бути забезпечений, коли в порті Саїді стоїть канонірка, він може бути забезпечений, коли на Синайському півострові стоїть англійський полк, він може бути забезпечений, коли в столиці Єгипту, Каірі, стоїть цілий корпус англійського війська. Чужинців можна „забезпечити“, давши їм право на випадок потреби звертатися до англійського консуляту; одначе їх можна забезпечити, змусивши єгипетський уряд приняти до міністерства внутрішніх справ цілий штаб англійських урядників, або, як це й зробив льорд Льойд, виступаючи проти законодавства єгипетського парляменту в справі свободи зборів та вибору бурмістрів, бо ці закони, мовляв, могли би порушити... безпечність чужинців.

Політика льорда Льойда була така, що він не порушуючи формально декларації 1922 року, у практиці робив її беззмістовною. Цю політику переводив він цілево при волі англійського міністерства закордонних справ, одначе при мовчазнім або голоснім одобренню не лише з боку міністра кольоній, Черчіля, але також з боку всіх англійських імперіялістів. Треба признати, що його політика мала успіх, бо йому вдалося без отвертого насильства довести до розвязання єгипетського парляменту, в якому більшість мали єгипетські самостійники, і цим способом знищити наслідки єгипетської революції 1919 року.

Одначе його успіх лежав поза політичною напрямною поступової Англії, яка вже більше не вірить, що можна панувати над кольоніями, коли вони дійшли до певного добробуту й осягли певний степень політичної свідомости. Поступові англійські політики в Льондоні вважають, що у-

спіхи, подібні до успіхів льорда Льойда, є короткотревалі й небезпечні. Тому Гендерсон зі свого становища зробив одиноко правильний крок, а саме добровільно відмовився від непевного „успіху", не чекаючи, поки його змусить до цього дальший розвиток політичних подій в Єгипті. Він волів добровільно відмовитися від тої позиції, яку годі було на довший час задержати, щоби цим способом тим краще забезпечити найважнішу для Англії річ, Суеський канал.

Не підлягає жадному сумнівові, що демонстративне звільнення найвищого англійського комісара в Єгипті викличе велике задоволення серед єгипетських самостійників.

Цим способом, шляхом порозуміння з єгипетськими самостійниками та задоволення їх справедливих бажань, гадає Гендерсон здійснити важний англійський плян, — довести до підписання англьо-єгипетського договору про союз. Такий договір означував би для Англії мирне забезпечення Суеського каналу, а для Єгипту міг би бути початком дійсної та необмеженої незалежности.

Так в дійсности стоять справи. Це не випадок, що кілька днів тому в Льондоні були єгипетський премієр міністрів Магомет Махмуд Паша та єгипетський міністр закордонних справ д-р Гафіз Бей Афіфі, а тиждень після цього прогнали льорда Льойда. Не випадок, що коли консервативна партія напала з приводу цього на Гендерсона, то його підтримали лібералі під проводом сера Герберта Самуельса. Можна сказати, що Гендерсон у своїй політиці супроти Єгипту справді може числити на величезну більшість англійського парляменту.

Переговори в Манджурії.

Шанґгайська преса повідомляє, що кит. парляментарі під проводом през. сх. залізниці Лю-Гунґ-Гюана виїхали до Манджурії на конференцію з бувш. большовицьким ґен. консулем у Харбіні Мельніковим. „Юн. Прес" повідомляє із Шанґгаю, що китайські війська будуть відкликані з першої лінії окопів, щоби не приходило до сутичок. Зачувати, що й більш. війська зроблять те саме.

——о——

Нація і кооперація.

(Допис з Волині.)

I.

Волинський Реґіональний Комітет випустив I. том своїх праць пера посла Б. Б. П. Волошиновського під заголовком: „*Wojewodztwo Wołyńskie w świetle liczb i faktów*".

Докладну оцінку цієї, будь-що-будь, цікавої книжки полишаємо на пізніше, а зараз зупинимося лише на характеристиці української кооперації, зробленої п. Й. Волошиновським, тим більше, що не відбігає вона від характеристики адміністративної і що зроблена вона тою людиною, яка довший час працювала з українцями в кооперації на терені Великої України.*)

Зразу враження викликає дивна *субєктивність* автора, після слів якого треба гадати, що польська кооперація є якоюсь „вищою" категорією, яка не знає ані націоналізму, ані шовінізму і яка має — цілковите довіря українського населення; натомісць українська кооперація — то „склепики", в порівнянні з якими „приватні склепи остільки стоять вище, що отверто, без жадних фальшивих заслон, трактують свій інтерес, як джерело зарібку". Длятого довіря вона з боку українського населення не має. Крім того, українська кооперація іде, мовляв, нездоровим шляхом, ведена кількома українськими діячами, що знаходяться „під значним впливом шовіністично успособлених українських націоналістів зі Львова, які намагаються прищепити на Волині незнані тут, специфічно „галіційські" польсько-українські відносини. Навпаки, такої виключности не виявляє волинська експозитура „Сполема". А проте сам факт її істнування уважається — не українським населенням — але її шовіністичними орґанізаторами й керовниками, за каміння образи" (стор. 144). Не виявляють цієї виключности й каси Стефчика, „котрі потрафили зєднати собі довіря населення — не тільки польського, але також українського і то тому, що мудре їхнє керовництво жадного народового шовінізму не виявляє, за що й належиться йому признання (стор. 138—139).

Всі ці річи ми вже чули. Не тільки від старости Б. Баґінського, дві праці якого положив собі в основу п. Й. Волошиновський, але й від бл. п. воєводи Меха, який заливав українцям за шкуру сала, але — віддати правди — на *кооперативному* терені їх не зачіпав, не душив і не переслідував.

Пан Й. Волошиновський, пишучи в своїй книзі розділ про кооперацію „теоретично" оправдує те, що адміністрація робить, чи може робити „практично".

Тим більше, що всі його уваги не є ані слушними, ані оправданими. Що це так, в цьому зараз переконаємося.

Був час, коли на волинському кооперативному зїзді в 1923 році, брав участь і представник „Сполема", який заявив, що „Сполем" свою волинську експозитуру звинє, як того лише зажадає українська кооперація, бо вона утворена в цілях співпраці з українською кооперацією. Забув про це приречення „Сполем", а українські кооператори про це йому не нагадували. Противно, в інтересах кооперативних Луцький районовий кооперативно-інструкторський відділ увійшов навіть в порозуміння з волинською експозитурою „Сполема", що вона буде обслуговувати українські кооперативи всіми товарами, яких брак „Народній Торговлі" — й то для того, щоби припинити закупи у приватних купців. Картотека у керманича експозитури „Сполема" найліпше виказує, як дисципліновано приноровилися до наказу кооп.-інструкторського виділу українські кооперативи або „склепики" по термінольоґії п. Волошиновського.

На підставі чого п. Волошиновський твердить, що ця експозитура, є „камінням образи" для кооперативних українських діячів? Чи в наведеному випадку знати „вибуялий український націоналізм?"

Автор не признає можливости істнування українських кооператив і, як інші польські кооператори, обурюється фактом „виключности народовей". А чи відомо йому, що цю „виключность" вимагають для наших кооператив окружні суди на Волині, які не реєструють статутів в українській мові, коли в них не зазначено, що членами кооперативи можуть бути громадяни „*виключно* українського походження"? Що для цього довелося передруковувати взорові статути наново? Що, наприклад, один раз відмовлено Українбанкові в Луцьку в кредиті виключно тому, що поміж його членами є громадяни й іншої національности?

*) Послові Й. Волошиновському присвятило „Діло" недавно окрему жмінку уваг, у яких зазначувалося, як той колишній пропонсований „українофіл", „радикал" і „ліберал", співробітник в українських часописах і недавно ще, в 1927 р. безпощадний критик польської реакційної національної політики — ставши послом Б. Б., пустився виключно на славословіє нинішньої нац.-політ. системи, при чому оперує фразеольоґією і арґументами україножерних польських „кресових" публіцистів на зразок п. Педоського з „Курер-а Варшавського". На жаль, число „Діла" з дотичною статтею („Про ентузіязм волиняків і метаморфози посла Й. Волошиновського", І. Кедрин ч. 148 з 6. VII. 1929) було — за інший матеріял — сконфісковане. — **Ред.**

С. ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ. 3)

Прикре непорозуміння.

(Оповідання.)

(Продовження.)

— Мама канахвета принесла... канахвета... зарані раділа білява Надя, підстрибуючи до матері на одній нозі.

— Та не канахвета, — перекривила її Варвара Якимівна, а конфекта конфекта... — виправляла вона, роблячи наголос на „е" і вимовляла його так мягко, що виходило щось подібне, коли замість драбина, сказати драбйона.

Тут я, як автор, мушу просити в шановного читача пробачення, що свого часу не зробив одного істотного зауваження. Проте краще пізно, ніж ніколи. Зробити-ж його конче потрібно, бо без нього не будуть зрозумілі всі ті закиди. Отже надолужую. Річ в тому, що і Михайло Петрович і Варвара Якимівна визнають за єдино культурну мову лише „общепонятну" й висловлюються виключно нею.

Після цього застереження, сподіваюся, читачеві стане цілком зрозумілий ще один момент. Це те, що діяльоги згаданих героїв, відома річ, подаю не в оригіналі, а в перекладі. Роблю це тільки з тим добрим наміром, щоби мої герої не кляли мене за перекручування їхньої „рідньої" мови так, як кленуть герої „Залізного потока" тов. Серафімовича.

Отже далі. Цей перманентний „гріх" із доньчиною мовою, що траплявся сотню разів на день, не надовго затьмарив чоло Варвари Якимівни. Вона наблизилась до Михайла Петровича, що сидів на призьбі, і, поставивши кошолку на землю, з полекшенням і щасливою посмішкою зітхнула.

— Міша, яка я рада... Мати своє затишне кубельце... таке щастя...

Але цей ліричний вступ, що мав перейти в дальше міркування про те, як може щасливо почувати себе подружжя, здійснивши свою давню мрію, нагло обірвався. Безтурботний погляд Варвари Якимівни зупинився на зігнутій скорботній постаті чоловіка, що сидів у задумі, як сама туга й безпорадно тримав розгорнутий райінспекторський папірець.

— Міша, що тобі? Що за папір? — мовила Варвара Якимівна чистою общепонятною мовою й нервово висмикнула папірця з чоловікових рук. Не чекаючи на відповідь, вона читала:

„Вважаючи на абсолютно незначну частину і т. д., аж до кінця.

— Ти розумієш, Варвар... Варюсю — поправився Михайло Петрович — що це значить? Це значить: прощай хата, прощай земля, нам нічого тут робити!...

— Ах! ах! ах! — болісно вирвалося з жіночих грудей.

І Михайлові Петровичеві і його дружині тепер стало цілком ясно, що райінспектор Бурсак вирішив до останку повалити їхній добробут. Щоб читач не вважав це за наклеп, я розповім докладніше. Річ в тому, що Михайло Петрович, ця, власне кажучи, тричі льояльна до радянської влади людина, як усякий порядний інтеліґент, мав свої принципи. Але ці принципи не були самоціллю. До їх Михайло Петрович доходив шляхом упертих наукових дослідів, всестороннього обмірковування й глибокої аналізи явищ, що хвилювали його жвавий розум. Тому я думаю, що й шановний читач цілком згодиться з принципом Михайла Петровича про те, що мова, в якій є слова, подібні до таких як: „потилиця", „печінка", „гепнути", й т. п. перли, не може бути придатна до вжитку культурної людини. Звідси зрозуміле й відношення учителя Гепала до української мови й українізації, як одного з помилкових кроків партії й радянської влади, про які він нераз сиґналізував, бувши ще завідувачем школи ч. 1. Але ті, кому належало, не вчули застережень Михайла Петровича. Тому, випустивши останню російську ґрупу в школі ч. 1, він серйозно задумався над тим, як бути далі. Але його виручило проведене в станиці самооподаткування на кошти від якого з весни почали будувати нову школу. І сам Гепало і його численні послідувачі, яким українізація здавалася стоголовим змієм, були певні, що в усякому разі ця школа українізована не буде. Призначення Михайла Петровича на завідувача цієї школи ще більше переконало його в цьому. Отже не було нічого дивного в тому, що наш герой, маючи можливість вигідно реалізувати свої кошти, зароблені протягом багатолітньої учительської праці, з метою цілковитого забезпечення себе притулком на схилці літ, відважився купити собі вже згадану хату. Ця він тим паче мав рацію зробити, як послідовний крок до наділення його ідацькою нормою, що зробила земельна громада взявши на увагу 15-літню бездоганну службу Михайла Петровича на полі народньої освіти. І раптом маєш! Ні, що хочете собі думайте, а Бурсак таки підкопується під Михайла Петровича Гепала.

— Міша... — мовила з відчаєм Варвара Якимівна — тебе цькують. Тобі місця немає в станиці, тобі, що поклав 15 літ на службу народові (Це було найдемократичніше слово в словнику Варвари Якимівни). Твоя хата їм очі муляє. Тебе гонять... Ні, це просто заріз!... Заріз!...

І вона в розпуці впала товстою головою на сухорляві чоловікові коліна.

— Ах Варвар... Варюсю — з почуттям злоби й разом ніжности говорив Михайло Петрович — не в хаті тут діло, а в принципах незалежної людини, в ідейних переконаннях..

Його голос звучав голосно й натхнено, як в екстазі.

До 20. серпня лишалося кілька день, і цей невеличкий термін Михайло Петрович використав яко мога ширше, апелюючи до громадської опінії на, отверто кажучи, лиху долю своїх добрих намірів. Наш герой належав до тієї, будай нечисленної, а проте міцної когорти „будівничих нового життя", які з успіхом для себе й без шкоди для революції віддають кесареве кесареві, а богове богові, але в силу вищих, так би мовити, ідеалів, бувають непереборно-принципові і легко поступаються особистими інтересами перед громадськими.

(Продовження буде.)

Не знається автор на українській кооперації, бо не виписував би він, як зразкового, кремянецького Союзу Українських Кооператив, який утримується при житті завдяки лише соймиковим *субвенціям*, а не оминув би добре проспоручих кооператив Горохівського, Луцького та Ковельського повітів.

Дивною рівнож видається нам алюзія автора щодо втягнення української кооперації до політичної боротьби... Де й коли? І хоч п. Волошиновський стверджує, що він „бачить", як від цеї боротьби занепадають українські кооперативи на Волині, але мусимо, в такому разі, ствердити й ми, що він хорує на певний дальтонізм. Українська кооперація, без сумніву, *зміцнюється й поширюється*, хоч ми самі не є вдоволені з її стану на Волині, а це тому, що вона лише переходить перші організаційні кроки. Бо, справді, пару соток кооператив на цілу Волинь — це дуже ще далеко до тих пару тисяч кооператив на Волині, які повинні повстати, щоби виконати ту господарську місію, яка лежить на кооперації.

Безконечне здивування викликає в нас той факт, що таку слабу підготованість щодо загал і стану української кооперації виявляє п. Волошиновський, який знає українську мову, а, значить, йому приступні всі українські джерела, який нібито знається взагалі на кооперації, з, значить, він міг би зрозуміти духа й української кооперації.

Щож дивного, що пересічний польський адміністратор, беручи до рук книжку п. Волошиновського, яка віднині має бути практичним підручником для кожного урядовця, скаже собі, що, очевидно, його поведінка була добра, коли такий „спец" в українських кооперативних справах, як автор, кпить собі з української кооперації, кидає громи на українських кооперативних діячів і фактично приходить до заключення, що української кооперації „не било, несть і не будет"? Адміністративний урядовець знайде тепер оправдання і для незатвердження статутів українських кооператив, і для вилежування їхнього по судах, і для заборони засідань керуючих органів кооперативи, і для наложення на них всяких кар, і для несподіваного відібрання тютюневих концесій без всяких пояснень, і для виповідження кредитів, і для переслідування українських кооперативних діячів на місцях, і для заборони кооперативних свят і т. д.!

Отож зробимо підсумки. Розділ про кооперацію п. Волошиновський написав користаючи виключно з одного джерела та й то офіційного, а саме — з двох книжечок старости Баґінського. Цей останній збирав дані переважно через поліцію. В силу цього вони є неповні і дуже відносні, а висновки, пороблені на підставі цих матеріялів, є *неправдиві*. З огляду на те, що виходячи з цих неправдивих даних і висновків п. Волошиновський в гострий, просто нагальний спосіб нападає на українську кооперацію, цим він, завдяки своїй нинішній позиції посла Б. Б. й „авторитетного спеца від українства" серед власть імущих, справді утруднює і без того тяжке становище української кооперації та її працівників.

Не будемо відкликатися до „совісти" п. Волошиновського та громадської етики, бо це не наша річ. Нашим обовязком є, спростувавши неправдиві дані і неправдиві закиди, спрецизувати у найвиразніший спосіб своє становище на терені української кооперативної праці.

Але про це у слідуючій статті.

Олександер Ковалевський.

Відгуки війни.

Скільки Америка дарувала Франції военного довгу.

Заяви Гувера та Мелльона.

У заяві з приводу того, що Франція ратифікувала заключену свого часу умову про свої довги Америці, президент Гувер сказав: „Гадаю, що з огляду на зичливе становище американського народу я можу вказати на великодушність цієї умови з нашого боку. Довги Франції 15. червня 1925 р. виносили коло 4.230 міліонів долярів, тоді, як умова Мелльона-Беранже передбачує заплату лише 1.682 міліонів долярів. Визначні суми позичок, які ми дали Франції після заключення перемиря, ужито на відбудову Франції, на заспокоєння зобовязань приватним вірителям, на виплати французькому банкові та на ріжні кредитові цілі. Згадаю ці факти, щоби пригадати Франції, яка з почестю виконала свої зобовязання, що це урегулювання означує певні жертви для американського народу".

Державний секретар скарбу, Мелльон, заявив у справі ратифікації договору між Мелльоном та Беранже, що суму, яку Франція має сплатити, встановлено, не взявши під увагу тих сум, які Франція має одержати від репарацій. Незвичайне господарське та фінансове відродження Франції, навіть у часі після заключення договору між Мелльоном та Беранже, дає підставу сподіватися, що вже й так не занадто велике своє обтяження Франція в будучности буде ще менше відчувати. В кожному разі ратифікація договору усунула неприємний момент, який перешкаджав зносинам між обома державами.

Помисли.

Проти „централізації", а за „підгалянською" провінцією.

Справа зміни адміністраційного поділу сучасної Польщі вже нераз зявлялася протягом останніх трьох літ. Сойм, надаючи в 1926 р. повновласти президентові республіки, виключив із них справу адміністраційного поділу, лякаючись, щоби „санаційний" уряд не вступив на „федералістичний" шлях. І хоч, як показав дальший розвиток подій, не було ніяких познак на висунення цієї справи на денний порядок, то всеж таки від часу до часу виринала ця думка. В своїм часі один з визначніших співробітників польського ген. штабу видав брошуру з пляном нового адміністраційного поділу згідно з мілітарними й господарчими вимогами. Тепер це питання, хоч у вузчому розумінні, порушив „Іл. Кур. Цодз." у звязку з побутом президента держави у Малопольщі (себто в б. зах. Галичині).

Новий адміністраційний поділ сучасної Польщі є актуальною господарчою й самоврядною вимогою. Теперішній стан в адміністраційній ділянці визначається з одного боку крайнім централізмом, а з другого поділом на 16 невеличких воєвідств. При такому стані річей відродження самоврядування вищого щабля і розвязка багатьох господарчих питань є просто виключені. Тому від системи 16-ти воєвідств, кермованих централістично, треба перейти до децентралізації і поділу держави на кілька великих провінцій зі широкою господарчою самоуправою. Коли мати на увазі полудневий терен польської держави, то треба реставрувати те, що знищено, себто галицьку господарчу автономію, очевидячки, з деякими „поправками".

Б. Галичина від шлеського пограничча аж по Покуття є територіяльною одиницею, що є випливом геополітичної льогіки. Та територія є положена у стіп гір від західного Бескиду по Чорногору і є природною границею Польщі на полудні. Система доріг, система рік з конечністю перевести їх регуляцію, лісове багацтво, природні скарби (нафта, сіль) — все те промовляє за створенням одноцілої адміністраційної і самоврядної провінції польського Підгалля чи Підкарпаття. За цею концепцією промовляють і національні огляди.

Д-Р Я. ПАСТЕРНАК.

Про знання рідної старовини.

Потреба пізнання історії нашого найдавнішого минулого.

(Поклик до співпраці в археольогічних дослідах.)

Перше зацікавлення науковими проблемами взагалі, а з окрема зрозуміння та пошана для рідної старовини, для матеріяльних й духових памяток по наших давноминулих предках, будиться звичайно ще на шкільній лавці, коли то молода голова повна вічно нових думок, плянів та проєктів, а дозріваюче здорове тіло шукає все нового заняття, нових доріг для виладування своєї енергії. Молодече замилування стає відтак нераз будучим званням, а призбираний за молоду обсерваційний та річевий матеріял трівкою основою для майбутніх студій. Часто одначе брак відповідної поради чи вказівки не спрямує охоти до праці на відповідну доцільну дорогу. Тому хочу з нагоди великих ферій звернути увагу нашої рухливої молоді, якій пощастить побувати на селі, на одно дуже потрібне, а якраз у нас ще дуже занедбане поле до праці. Маю на увазі доісторичну та ранноісторичну археольоґію.

Доісторична археольоґія займається, як стисла наука, досліджуванням людської культури з часів попереджуючих історичну добу, себто з часів, з яких не маємо жадних писаних документів до історії наших земель. Часи ті тривали без порівнання довше, ніж тріває тепер час історичний; початок їх сягає мабуть ще попередньої геольоґічної доби, а конець, який був рівночасно початком історичної доби, не всюди був одночасним. Коли пр. надсередземноморські краї (Єгипет, М. Азія, Греція, Італія) мали вже високо розвинену культуру і власну історичну літературу, уся решта Европи переживала ще довго свої доісторичні часи. Знайомість письма поволи ширилася чимраз дальше на північ, так, що властива історична доба зачалась у нас щойно після приняття христіянства.

Доісторичні часи, які тривали тисячі літ, не могли очевидно минатися у тій самій культурі. Змінялися кліматичні відносини а з ними й обставини життя, на тих самих землях чергувалися ріжні племена і цілі народи, а все те впливало на частішу зміну способу життя. Серед нових обставин та з постепенним розвоєм людського духа і суми життєвого досвіду, повставали нові культури, які проте підлягали всі природним основним законам свого розвитку у добу камінну, бронзову та залізну.

Єдиним слідом людського життя з тих часів, єдиним археольоґічним матеріялом для розпізнавання поодиноких культур та джерелом дослідів над ними під оглядом матеріяльним, духовим та етнічним є останки тогочасного самого чоловіка та його матеріяльної культури. Добуваємо їх виключно тільки з землі, переважно принагідними находками, а у далеко меншій (на жаль) мірі систематичними науковими дослідами (розкопками). Є це скелетні тілопальні гроби, землянки (останки хат), селища на піскових видмах, так зв. бронзові та срібні скарби та принагідні находки поодиноких кремінних, камінних, бронзових та залізних предметів і черепків з глиняних посудин, а рідше посудин цілих.

До провадження розкопок треба передовсім основного знання самого предмету та ріжних наукових проблемів, а відтак засвоєння доброї практики в теренових дослідах, аби могти вірно розріжнювати та означувати ріжне окруження (верстви терену) та уложення находок, як рівнож ріжні обставини, серед яких даний предмет найшовся. Тому теренові розкопки повинен вести лише фаховий археольоґ, а рішуче не жаден аматор старовини. Як прим. нефаховець-фільольоґ найде цінний рукопис, то рукопис не тратить тим на вартости, але як нефаховець археольоґ розкопає доісторичну памятку, то може зовсім не пізнати, чи то був прим. тілопальний гріб, чи землянка, чи відпадкова яма, а добуті в той спосіб із землі предмети мають без відповідної „метрики" далеко меншу вартість, попадаючи у сіру масу „принагідних находок". А тимчасом нам треба якнайбільше разом зібраного, невпасипаного по десятках шкільних та особистих збірок доброго археольоґічного матеріялу, з якого могли би і свої і чужі дослідники користати та робити вірні внески, щодо постепенного розвою доісторичної та ранноісторичної культури наших земель, її самостійности чи залежности від культур сусідніх, поширення та схрещування поодиноких сучасних культуральних ґруп, якінці етнічної приналежности поодиноких тих культур.

До збирання поодиноких предметів з поверхні землі не треба вже фахової освіти і тут якраз молодь на вакаціях має можність принести велику і видатну поміч науці рідної археольоґії збираючи по полях згадані вище останки матеріяльної культури наших предків та віддаючи їх до Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові (вул. Чарнецького 24), де є окремий відділ доісторичної та ранноісторичної археольоґії; найбільший з рівноіменних відділів усіх наших музеїв у Львові. Така невимагаюча великого труду і жадного кошту співпраця ширших кол інтеліґенції, передовсім сільської, є конечною умовою додатнього вислідку праці. Тому першим завданням одиниці чи інституції, яка займається науковими дослідами над доісторичними часами наших земель, є зорганізування співпраці інтеліґентного загалу. При тім не маю ніяк на увазі доконче окремих археольоґічних гуртків на провінції, лиш доведення відповідною пропаґандою даної думки до того, щоби кожний, найшовши щось, чи довідавшись про якусь находку, вважав за свій громадянський обовязок помагати по найліпшій змозі збирати і зберігати від затрати ті черепки та горщики, кремінні ножики та камяні сокирки, бронзові спинки, сокирки, серпи та залізні списи і много іншого подібного археольоґічного матеріялу. Музей радо зверне всі дійсні видатки і щиро повитає по феріях кожного осмаленого сонцем студента з повним наплечником тих неписаних документів до історії нашого найдавнішого минулого.

„Памятаємо, що головним змаганням українських націоналістів за австрійських часів був поділ Галичини. Авжеж, що такий поділ на західну і східну Галичину був за австрійських часів таксамо небезпечний, як і сьогодні. Одначе й сьогодні механічний поділ „Малопольщі“ на воєвідства (з яких тернопільське, а головно станиславівське мають українську більшість) є фактом небажаним з точки погляду загальнодержавної рації. Зате створення великої „підкарпатської“ чи „підгалянської“ провінції, в якої склад входили би землі Сх. Галичини, було би зменшенням істнуючих небезпек, які виявляються вповні після введення (?!) воєвідського самоврядування“.

В склад нової провінції повинна би ввійти не тільки вся передвоєнна Галичина, але також Домбровський басейн та пізніше Гор. Шлеськ. Столицею цієї „підгалянської“ провінції повинен бути історичний Краків.

Нічого собі, гарні помисли!

Радянська Україна.

Машинотракторні стації на Україні.

РПО (Рада Праці й Оборони) ухвалила в наступному році організувати в СРСР 100 машинотракторних стацій, що мають охопити півтора міліона гект. селянської землі. Із цих нових стацій 34 будуть організовані на Україні.

В тій справі прибув до Харкова голова всесоюзного центру машинотракторних стацій Клименко, який заявив, що кожна стація має охопити 50—60 тис. гект. селянської землі. Стації будуть будовані по лінії залізниць і скупчені гніздами по окремих округах. Спершу будеться брати на увагу тільки найголовніші хлібні райони, вимиваючи посушливі. З цим останнім поглядом не погодилася нарада. Більшість бесідників обстоювали організацію машинотракторних стацій також у посушливих районах, головно на Мелітопільщині, яка згідно з пятирічкою має дати 15 проц. усієї зимової пшениці на Україні. Також вимагано машинотракторних стацій по буряко-посівних районах. У загальному принято плян гол. Клименка.

Нові народні артисти УСРР.

Колегія Наркомосу УСРР ухвалила надати квартетові ім. Лисенка звання Державного Квартету. Звання заслужених артистів республіки надано артистам державної драми І. Мар'яненкові та В. Васильковi. Звання заслуженого діяча театру надано В. Овчинникову.

Нові мінеральні родовища.

На Житомирщині в районах: Володарському, Черняхівському та Потіївському знайдено поклади бокситированих глин (алюмінійних), титанистого залізняка та лябрадоритів. Для обслідування покладів виїхала спеціяльна геольогічна експедиція в складі 18 наукових працівників на чолі з проф. Бельським.

Все ще справа українізації.

В харківському „Комуністі“ читаємо:

„Вже багато писалося про незадовільний стан українізації радапарату. Хоча процент службовців, що мають першу категорію, і збільшився, хоча при багатьох установах і утворено групи підвищеного типу, де службовці поглиблюють свої знання з українознавства, темп українізації установ ще не набув належного розміру. Це особливо стосується таких установ всесоюзного значення, як Південсталь, Донвугілля, Південмаштрест та ін. Серед службовців, що вже складали іспити, помічається значний рецидив української неписьменности. Значний процент службовців навіть зовсім не складали іспитів і мови не знають. Як раніше, бувають випадки, коли до установ приймають службовців без знання української мови. Листування по установах проводять українською мовою, але якість її дуже незадовільна. Майже по всіх установах службовці ще й досі вживають в розмовах російську мову“.

„Президія окрвиконкому, обговоривши стан українізації, вирішила вжити рішучих заходів, щоб прискорити процес українізації. Окружній комісії українізації доручено найближчим же часом перевірити всіх службовців харківських установ, за виняткoм кваліфікованих на першу категорію 1927, 28 і 29 рр. Всіх службовців, які не складуть іспитів, вирішено звільнити з посади. Керівники установ, що й досі не українізувалися і цим гальмують процес українізації своєї установи, мусять скласти іспита або вступити на курси української мови“.

„Всі керівники установ повинні стежити, щоб в установі всі службовці розмовляли українською мовою. Вирішено рішуче боротися з прийомом на роботу осіб, що не знають мови, і тих адміністраторів, що порушуватимуть законодавство в цій галузі, ухвалено притягати до відповідальности. Окрвиконком визнав також за потрібне посилити українізацію по робітничих районах і серед військових частин, розгорнувши там масову українізаційну роботу. Окрпрофрада повинна посилити темп українізації членів профспілок і безробітних, особливо по спілках радторгслужбовців, робосвіців, робітземлісу, цукровиків та медсанпраці. Окружна комісія повинна перевірити всіх лекторів-українізаторів з погляду їхньої ідеольогічної й наукової кваліфікації, заборонивши непридатним викладати мову“.

„Окрвиконком дав також директиви і до посилення українізації районного апарату. За недбайливе ставлення до українізації окрвиконком вживатиме рішучих заходів аж до усунення з посади“.

Нова електростація в Житомирі.

В Житомирі закінчують будувати нову електричну стацію на 3.200 кільоват-годин. Вартість будівництва 2,000.000 карб.

Перед 1. серпня.

У звязи з передбачуваними комуністичними демонстраціями на 1. серпня поліція перевела у Варшаві ревізії. Арештували провідників організованого „Червоного дня“. Змобілізували всі поліційні сили й опрацювали плян протидіяння маніфестаціям. Всі віча і збори заборонено. Заборонено теж збиратися на хідниках. Поліція сподіється маніфестацій на Волі, на вул. Залізній, Холодній та Грибівській пл.

Чеська комуністична партія взиває до ґенерального страйку на 1. серпня. Військо і поліція пильнуватимуть фабрик і публичних інституцій. В Парижі сконцентрували 30 тисяч війська та поліції. Далі арештують комуністів. Перевели ревізію в редакції „Ліманіте“, арештували двох останніх редакторів того часопису, що ще були на волі. Арештованих 150 комуністів почало голодівку. Віденські комуністи за всяку ціну постановили уладити демонстрації, без уваги на заборону поліції. Демонстрації мають відбутися на площі перед Вотіфкірхе. Тому, що до Відня приїхало багато комуністичних агітаторів з ЧСР, СХС і Німеччини, пороблено відповідні зарядження. Софійська поліція дістала приказ поробити якнайгострішї зарядження, щоби не допустити до маніфестацій 1. серпня. Арештували богато комуністичних агітаторів підчас кольпортування відозв, які взивали до маніфестацій і перервання праці 1. серпня. В Бургасі (в Болгарії) арештували 3 емісарів із СРСР, у яких найшли революційну літературу. В усіх більших грецьких містах видали превенційні зарядження, щоби не допустити до комуністичних виступів і замахів. Важніших точок пильнують сильні військові відділи. При чужинних амбасадах і консулятах стоять сторожі. Досі арештували більш ніж 100 комуністів. Серед арештованих 31. липня в Атенах 9 комуністичних провідників є теж кандидат на становище бурмистра Берґетіс і секретар організації журналістів Апостолідас. Крім тих арештували ще 20 комуністів. Берлінська президія поліції видала зарядження, щоби недопустити до нарушення спокою. Поліція від раннього ранку 1. серпня буде в острім поготівлі. Пополудні ходитимуть патрулі. Президія поліції зарядила, щоби комуністичні збори відбулися кілька годин перед соціялістичним. Комуністи у відозві взивають робітників кинути працю. В Шангаю китайська поліція арештувала 250 комуністів, сконфіскувала їм зброю і відозви, які взивали до заворушень у дні 1. серпня.

Диктатура в Болгарії?

З Софії повідомляють, що тому, що політичні відносини в Болгарії погіршуються з дня на день, заведена буде мабуть диктатура. Самі партії вірять, що з причини безнастанних внутрішних кріз у поодиноких партіях диктатура є конечна. Т. зв. Демократіческій Сґовор не можна забезпечити парляментарної праці або створити здібний до праці уряд. Пропасть між Лапчевим і Занковим збільшилася, так, що одинокою основою політики є ще король. Загально рахуються з тим, що король організує диктатуру, в чому йому має помагати теперішній посол у Римі. Оголошення диктатури при співпраці пос. Волкова означало би побіду італійської орієнтації в болгарській політиці.

Відложення грецького парляменту.

Сесію грецького парляменту відложено до жовтня. Уряд постановив впровадити реформу адміністрації, на основі якої Грецію поділять на 11 або 14 адміністраційних округ.

„Цепелін“ летить до Америки.

З Фрідріхсгафену повідомляють, що повітреплав „Цепелін“ зачинає 1. серпня в годині 3-ій новий трансатлянтійський лет.

Заява довіря для Бріянового кабінету.

Заява уряду.

Французька палата 324 голосами проти 136 ухвалила заяву довіря для уряду.

Заява уряду висловлює бажання, щоб Поанкаре скоро вернув до здоровля. Новий уряд висловлює бажання, щоб Поанкаре скоро вернув до здоровля та зазначує, що новий уряд продовжатиме політику Поанкаре, старающися довести її до кінця. Завдяки фінансовій рівновазі бюджету й управильненню справи закордонних довгів двома попередніми кабінетами, теперішній уряд могтиме засісти при кориснішших умовинах до конференційного стола, щоби санкціонувати діло, яке зміряє до загарантування Франції безпеки та матеріяльних і моральних інтересів у світі. Уряд сподіється, що парлямент ухвалою уможливить занятти Франції відповідне становище в міжнародніх працях при теперішних обставинах. Домагання 3-місячного мира не виглядає надмірним. Оборона прав і інтересів Франції на гаґській конференції це одинока програма уряду. Для здійснення цього пляну і для вможливлення урядові ввійти на салю нарад з повним авторитетом при співучасти парляменту уряд просить висловити йому заяву довіря.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·79·00—8·79·50, чеська корона 0·26·33—0·26·53, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·0 — 0·05·25, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·80, фунт штерлінгів 43·20·00—43·50·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·30·00—36·50·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·50·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·90—0·63·00, 5 австрійських корон 3·25·00—3·35·00, австрійський фльорен 1·65·00—1·67·00, російський рубель 2·60·00—2·70·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00

Збіжа.

Пшениця двірська 42·50—43·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 22·25—22·75, ячмінь галицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на кашу 22·25—23·25, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 21·00—21·50, кукурудза румунська 29·50—30·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—00·00, фасоля кольорова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох пів-Вікторія 56·25—57·75, горох пільний 38·00—40·50, бобик 27·50—28·50, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 35·50—36·50, сіно солодке краєве пресоване 6·00—7·00, солома пресована 4·00—5·00, гречка 28·50—29·50, льон 65·00—67·00, лубінь синій 25·00—26·00, ріпак озимий 00·00—00·00, мука пшенична 40 прц. 00·00—00·00, мука пшенична 65 прц. 74·00—76·00, мука житна 70 прц. 42·00—43·50, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 14·50—15·00, отруби пшеничні 15·00—15·50, крупи гречані 57·75—59·75, пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 42·00—43·00, пелюшка 40·00—41·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 41·00—42·00, конюшина краєва 000·00—000·00, мак сивий 120·00—130·00, мак синий 90·00—100·00.

НОВИНКИ

— **Знищення памятника полягли́м.** З Жовкви повідомляють нас, що там якась невидима рука знищила (розбила) таблицю на дубовому хресті-памятнику, що стоїть на цвинтарі, де є 56 могил українських полеглих. На таблиці, як всюди у нас, був напис „Борцям за волю України“ і видно, що той напис комусь не подобався...

— **Пос. Вальницький арештований.** Вчора подали ми, що львівська поліція, не вважаючи на посольську незайманість, притримала була сельробівського посла К. Вальницького, якого після одногодинного побуту і вияснення його „невиразного“ посольського характеру, випущено на волю. Дня 30. липня в 6-ій год. під вечір у пос. Вальницького знову явилася поліція й арештувала його з наказу прокуратури у Вильні. Пос. Вальницький є під закидом публичного насильства за промову, виголошену у виленськім суді підчас білоруського процесу. Але хоч сойм його видав, то прокуратура довгий час не вимагала його арештування. Сталося це аж тепер перед 1-шим серпня, коли то пос. Вальницький в „червоному дні“ заповів віче в посоймовій салі у Львові.

— **До купелевої місцевости Черче** приїхали дальше між іншими зі „Львова: проф. д-р Володимир Старосольський, адв. д-р Юліян Лещій, ред. д-р Осип Назарук, радн. Зенон Лукавецький, д-р Богдан Білинкевич, д-р Богдан Гнатевич, Роман Сушко, през. Михайло Луцький — Янчин, адв. д-р Франц Світель — Перемишль (з дружиною), учит. Павлина Ришкова — Коломия, учит. Марія Берладова — Коломия.

Олександра Микитюк — Коломия, учит. Анна Левицька — Бережани, учит. Ярослава Кміцикевич — Коломия, дир. Василь Чума — Львів (з дружиною), Дмитро Галичин — Новий Йорк (Америка), о. Василь Пилипчук — Любша, о. Михайло Головей — Лоснець, учит. Василь Лазорів — Сілець, учит. Олена Винницька — Студінка, учит. Г. Кирилюк — Дички, учит. Юстина Бриль — Тодорів, учит. Михайло Брикайло — Войнилів, Евгенія Брикова (вдова по свящ.) — Петанківці, П. Ваврик (жінка свящ.) — Підкамінь, О. Комарянська (жінка свящ.) — Григорів, Меланія Лепкова (жінка гімн. учителя) — Коломия, учит. Ярослава Жукова — Павлова коло Ярослава, Дмитро і Анна Кульчицькі — Львів, Феліція Вагнер — Підгайці та інші.

— **Курс української мови й літератури для учителів вселюдних шкіл.** Дня 30. липня покінчено заняття на літніх курсах у Львові, між якими цього року завела кураторія вперше курс української мови й літератури. Викладали професори: д-р Я. Гординський і д-р К. Кисілевський. Слухачів було 42, з того 2 українців та 3 українки з Волині. Працю ведено в 2 групах по 3 лекції денно. Перша (17) познайомилася з основами українїстики, друга пізнала останні її здобутки й навчання цього предмету. Обі групи звиділи старинні українські будівлі, далі друкарню, переплетню, книгозбірню й музей Наук. Т-ва ім. Шевченка, де вичерпуючі пояснення подав акад. Студинський. Курс мав за ціль вишколення вчителів та підготування до іспиту на гуманістичний виділ однорічного вищого вчительського курсу, який буде отворений у Львові. Один такий іспит уже відбувся і всі місця для вчителів із львівської кураторії вже заняті. Натомість учителі з інших кураторій повинні старатися про приняття, а до іспиту, який відбудеться з початком вересня, треба приготовитися з україн. і польської мови та літератури на основі міністерського розпорядку (див. „Дн. Ур." з 1924 р.).

— **Страйковий рух** на тлі важких економічних відносин поширюється тепер в ріжних повітах Галичини. В останніх днях прийшло до страйку сільських зарібників на ланах Жулина, Семигинова, Гірного й Лукавиці, стрийського повіту. В тих селах арештовано кільканацять селян під замітом накликування до страйку і погроз на адресу страйколомів.

— **Здержання сезонової еміґрації до Канади.** З причини некорисного економічного положення в Канаді, яке там витворилося наслідком кепських жнив, Еміґраційний Уряд здержав сезонову еміґрацію до цього краю.

— **Затроїлися грибами.** Стоянівські селяни: Бр. Дичок, Вол., Марія й Ольга Борщівські затроїлися грибами. Дичок помер 21. липня, інших урятували.

— **Польща відмовила візи Вальдемарасовим братанкам.** Литовська аґенція „Ельта" заперечує вістку ПАТ-а про прихильну полагоду польським послом у Ризі просьби на уділення візи на вїзд у Польщу двом Вальдемарасовим братанкам. Братанки ці студіюють за кордоном і хотіли відвідати свою родину, яка живе в свенцянськім повіті. „Ельта" додає, що коли польська преса такій дрібниці надає розголосу, то виявляє недостачу політичного вироблення.

— **Затонув корабель із вином.** Біля Бінґену над Райном керманич корабля „Ундіне", осліплений рефлектором авта, що їхало берегом, не запримітив перешкоди на ріці і так покермував кораблем, що корабель затонув. Пасажирів і залогу врятували. З кораблем потонув і вантаж дорогого вина.

— **Смерть 23 шахтярів.** У вальденбурськім угелевім ревірі в шлеській місцевости Нідерґернсдорф мав місце вибух підземних ґазів у копальні Фріденсгофнунг. Із 35 шахтярів, які тоді були під землею, вдалося видобути лише 12 живих і то тяжко попарених, а 23 були вже зовсім звуглені. Дванацятьох ранених перевезли до шпиталю. Їх мабуть не вдасться вдержати при життї.

— **Невдалий лет „Крил Совітів".** Більшовицький літак „Крила Совітів" прилетів із 9 пасажирами до Риму 30. липня. З Риму відлетів до Льондону, але з причини дефекту мотору мусів осісти в Невер. З пасажирів ніхто не потерпів. Літак мусітимуть здемонтувати.

— **Автоматична корова.** Американська влада дала зробити надзвичайної величини модель корови, яка буде „пописуватися" на базарах, на господарських виставах і т. п. Сподіються, що цю корову за два роки побачить шість міліонів людей. Продукція відбуватиметься осьтак: на скальний рик корови збереться публика. Заки люди будуть збиратися, корова хитатиме головою, вухами, рухати очима, пережовувати, махати хвостом, а коли люди вже зберуться, стане „говорити", себто матиме відчит про процес витворювання молока в коровячім орґанізмі, про спосіб кормлення корови, про те, як ходити коло корови і т. д. Щоб виклад не був монотонний, буде він ведений у формі діяльогу між коровою і господарем (також моделем). Важніші місця відчиту супроводжатиме корова й господар мімікою і жестами. Щоби глядачі мали наглядний образ процесу травлення в усіх чотирьох коровячих жолудках, зображені є коровячі внутренности у схематичнім прорізі, так, аби видно було функцію поодиноких жолудків. В однім жолудку буде корм, другий буде той корм перемелювати, третій пересівати все це електрично. І вімя є отворене й у ньому видно, як малі посудини виділюють молоко, що збирається у більшій посуді. Відчит знятий на грамофоновій плиті, а репродукує його меґафон. При цьому корова ворушить писком, а й господар рухає устами та головою. За кулісами стоїть „режісер", який електрично окремим апаратом кермує „представленням". На модель цієї корови відфотографували насамперед гарну корову, цю світлину значно побільшили, а потім зробили фіґуру автоматичної корови. Також само робили з моделем господаря. Американська влада розуміє, що для народнього господарства значить розумне господарювання молоком, а з другого боку розуміє вона і психольоґію фармера та молочаря, які радо приймають поради, коли рівночасно можуть і трохи забавитися. Якщо вислід тих „електричних" відчитів буде такий, що кожна корова даватиме бодай одну літру молока більше, то й це для народнього майна значить міліони. Цим і покриються видатки того дивогляду новітньої техніки.

Вага технічних студій.

Про студії у львівській політехніці.

Події останніх літ, що так багато змін ввели в наше життя, не лишилися без впливу на долю молодого покоління, котре покидає мури середніх шкіл. Рішення, який фах вибрати, в наших обставинах належить взагалі до найтяжчих. В першій мірі відноситься це до українців, до яких при приниманні на високі школи у Львові дуже совісно приноровлюється numerus clausus. У справі зорганізованого спрямовування абсольвентів ґімназій чи то до відповідних високих шкіл чи до інших фахів у нас досі нічого не зроблено. Прийти з помічю молодим людям, що стоять на життєвому роздоріжжі, можнаб між іншим в той спосіб, що представляється їм, які вигляди в життї дають поодинокі фахи та які вимагання звязані з ними. До обовязку бодай в части прийти в того роду помічю почувалося Т-во „Основа", котре зібрало інформації про студії у всіх виділах львівської політехніки, які осьтут подаються.

Львівська політехніка (як зрештою майже кожна інша) має 6 виділів: 1) виділ інжінерії сухопутної і водної; 2) виділ архітектонічний; 3) виділ механічний; 4) виділ хемічний; 5) виділ рільничо-лісовий; 6) виділ загальний.

В и д і л   і н ж і н е р і ї розпадається на відділи: сухопутний, водний та мірничий. Студії на всіх виділах політехніки повинні після програми тревати 4 роки. Лише на мірничім відділі тревають вони 3 роки. Одначе навал обовязкових праць в часі студій є такий великий, що в 4-ох роках техніки (за виїмком мірничого відділу) майже ніхто не кінчить. На виділі інжінерії пересічний час студій треває около 6 літ. Після його укінчення можна дістати державну посаду (дістає около 40%); около 30% знаходять заняття як інжінери повітові і т. д. в інституціях самоврядних, а решта (около 30%) працює в підприємствах приватних. На вакаційних практиках можна заробляти вже по 2-ім році студій. Такі практики є звичайно добре платні і не дуже тяжко їх дістати. При сприяючих обставинах можна на вакаційній практиці протягом 2—3 місяців заробити на скромне удержання на протяг цілого року. — Розмірно найлекшими є студії на мірничім відділі. І цікаво, що коли запотребування мірників є в даний мент велике, то фреквенція студентів-мірників у львівській техніці є порівнюючи доволі мала. При вступнім іспиті на виділ інжінерії здається вичеркову ґеометрію, математику та рисунки. Письменний іспит з ґеометрії обіймає виконання 2—3 конструкційних задач. Подібно і при письменнім іспиті з математики дістають кандидати дві задачі (аритметичну і ґеометричну). При письменнім іспиті з математики звертають велику вагу на поправність рахункових ділань.

Вступний іспит на в и д і л   а р х і т е к т у р и обіймає вичеркову ґеометрію і рисунки. При іспиті з рисунків рисується з натури якийсь мертвий предмет. Найчастіше рисунковим моделем є звичайне деревляне крісло, часами також горшки, вази і т. д. Сам рисунок виконується вуглем, виїмково олівцем, тому треба заздалегідь призвичаїтися до рисування вуглем і — очевидно — з натури. Добре є знати дещо з перспективи. Рисунок повинен обіймати контур, евентуально тіни. Укінчить можна архітектонічний виділ пересічно за 5 літ. Після того можна легко знайти працю в державних та самоврядних урядах або в приватних підприємствах.

В и д і л   м е х а н і ч н и й обєднує відділи: а) машиновий з ґрупами: конструкційною, залізничою, технольоґічною і руховою; б) електричний; в) нафтовий. По загальній опінії студії на механічному виділі належать до тяжчих. Укінчити цей виділ можна за 6—7 літ. В повоєнних часах почався великий наплив молоді на цей виділ, так, що Рада виділу видала була оповістку, в якій виказувалося, що за труднощі є звязані з професією інжінера-механіка (труднощі в заробкуванню підчас студій на механічному виділі) та остерігалося молодь перед надмірною фреквенцією саме на цьому виділі. Частинні молоді Рада виділу радила звернутися до середніх технічних шкіл та курсів, котрі можнаб укінчити по короткім часі (по 2—3 роках) та осягнути добре поплатний варстат праці. Не зважаючи на ту осторогу, є певні вигляди на одержання праці після скінчення студій. Відноситься це в першій мірі до електротехнічного відділу. Диплом інжінера-електрика також дає по зложенню учительського іспиту право навчання фізики як головного предмету і математики й хемії як побічних у середніх загально-образуючих школах та семинаріях учительських нарівні з маґістрами фільософії. Одначе нашим абсольвентам, особливо тим з них, що мають запевнене матеріяльне забезпечення на час студій, не можна не звертати уваги й на інші відділи механічного виділу. Про завдання та обсяг праці інжінера-механіка можна найти точні інформації у книжці: S. J. Okolski: „Czy pragniesz zostać inżynierem mechanikiem?" Poradnik przy wyborze zawodu. (Варшава, 1918). Підчас студій треба відбути 6-місячну практику. Вакаційні практики на механічному виділі є переважно слабо платні. Заробкування підчас студій є дуже утруднене через недостачу вільного часу. Вступний іспит обнимає математику, фізику, вичеркову ґеометрію і рисунки. Окрім того при вступнім іспиті переводять психотехнічні досліди загальних та технічних здібностей. Іспит з фізики є письменний та устний. Письменний, що відбувається під строгим надзором, обіймає розвязку одної задачі та опис фізичного приладу. Іспит з вичеркової ґеометрії і математики відбувається подібно, як на виділі інжінерії. Іспит з рисунків обіймає рисунок в олівці якоїсь машинової части. При вступнім іспиті на механічний виділ добре виказатися відбутою принайменше одномісячною практикою.

Студії на х е м і ч н і м   в и д і л і належать до коштовніших. Оплати є тут найвищі зі всіх виділів політехніки. При тому в деяких лябораторіях треба працювати хемікаліями, купленими за власні гроші, купувати начиння і т. д. Студенти середньо-здібні, в добрих життєвих умовинах, студіюють пересічно 5 літ. Студії, хоч вимагають багато праці як у лябораторіях, так і в теоретичній підготовці, є приємні та може найбільше самостійні. Вага хемічних студій в кождій ділянці є нині очевидна. Підчас цих студій треба відбути 6-тижневу практику. Інжінери-хеміки мають також право складати іспит на учителя середніх шкіл.

Пересічний час студій на р і л ь н и ч о-л і с о в о м у   в и д і л і, що розпадається на відділи рільничий і лісовий, треває 5 літ. На рільничім відділі два перші роки студіюють студенти у Львові, а два останні в Дублянах коло Львова. Нашим абсольвентам треба звернути особливу увагу на рільничий відділ. Є він для нас тим важний, що багато з тих, котрі його покінчать, можуть віддати великі прислуги нашій справі, працюючи в кооперативних та господарських орґанізаціях. Велика недостача аґрономів дається також відчути на Великій Україні. Але й у нас, у краю майже виключно рільничім, в міру того, як буде розвиватися економічне та господарське життя, буде зростати також запотребування в аґрономів. Таким способом ця частина громадян буде мати змогу працювати серед своїх і для своїх. З лісового відділу можна дістати державні посади в дирекціях державних лісів або в приватних підприємствах. Вступний іспит складається з природничих наук. Вимагають загальних відомостей про вигляд, будову й життя ростин і звірят (зоольоґія і ботаніка). Диплом рільничо-лісового виділу дає також право навчання в ґімназіях та семинаріях.

Спеціяльно для вишколення кандидатів на

учителів шкіл технічних, середніх загально-об-разуючих і учительських семинарів є призна-чений виділ загальний. Виділ цей розпа-дається на групи: математичну, фізичну, вичер-кової ґеометрії, хемічну та рисункову. Декотрі з тих предметів як математику, фізику та хемію можна студіювати також в університеті. Одначе фізику та хемію під кожним оглядом краще студіювати на загальнім виділі політехніки. З інших предметів вичерковій ґеометрії дуже ма-ло посвячується уваги в університеті, а ри-сунків там взагалі нема. Час студій — 4 роки. Тим, що думають посвятитися учительській праці з обсягу фізики, хемії вичеркової ґеоме-трії та рисунків, можна також поручити за-гальний виділ. Вступний іспит на математичну групу і групу вичеркової ґеометрії обіймає: математику і вичеркову ґеометрію; на фізич-ну – математику й фізику; на хемічну: мате-матику, фізику і хемію; на рисункову групу: вичеркову ґеометрію і рисунки. Іспит з рисун-ків відбувається подібно, як на виділ архітек-тури.

Оплати на політехниці такі: І. На виділі архітектури та в математичній і рисун-ковій групі і в групі вичеркової ґеометрії за-гального виділу виносить оплата без вписо-вого 133·95 зол., з вписовим 163·95 зол. II. На виділах механічнім і рільничо-лісовім і в фізич-ній г упі загального виділу оплата без вписо-вого — 148·95 зол., з вписовим — 178·95 зол. III. На виділі хемічнім та в хемічній групі за-гального виділу —193·95 і 223·95 зол.

Яке значіння мають технічні науки в житті держав та народів, виказала найкраще світова війна. По війні ми є рівнож свідками велича-вого і скорого розвитку техніки. Одначе наша участь в тих змаганнях народів на шляху по-ступу є дуже слабка. Тому треба й нам звер-нути на технічні науки більше уваги, як це було досі.

В. М.

Дописи.

ЛУЦЬК. (Справа Будецького). 18. цього липня в луцькому окружному суді розглядався рекурс селянина Будецького з м. Колки луць-кого повіту проти адміністративного засуду його місцевим старостwom на рік вязниці за те, що під ґанком його, Будецького, хати поліція знайшла дві рушниці. Як відомо вже читачам „Діла“ з допису п. Ковалевського, Будецький своєю невтомною діяльністю був сілю в оці місцевої адміністрації і секретаря ґміни Маєр-ського, який остільки „розпоряжався“ в „своїй“ ґміні, що навіть на голову філії „Просвіти“ посадив поляка. Маєрський, що протягом ко-роткого часу нажив порядний маєток, мав про-ти Будецького й особисту уразу: як член ґмін-ної ради й ревізійної комісії, Будецький де-що розкрив діяльність Маєрського, розхвалену м. і. польським часописом на українській мові „Укра-їнська Нива“. Діяльність ця була така „корис-на“, що Маєрському дали „підвищення“, аби виїхав з Волині. Та виїзжаючи, залишив він, як кажуть, заповіт: заплатити Будецькому за цю прислугу як слід. І ось Будецький враз отримує поштою листа від УВО. А через дея-кий час поліція находить під ґанком його хати з боку вулиці дві рушниці. Будецький, ратую-чись від провокації, сам заалярмував поліцію передаючи їй згаданого листа, та проте його навіть не судили, а засудили в адміністаційно-му порядкові на рік вязниці за переховування зброї. На суді заприсяжені свідки стверджува-ли, що Маєрський боровся з Будецьким, що по-грожував його „знищити“, що в ночі бачили біля ґанку дві особи, з яких одну навіть пізна-ли, що рушниці були незаржавілі, а значить недавно положені під ґанок і т. д. Оборонець Будецького навіть не мав про що питатися свідків. Прокуратор просив суд справу відло-жити й викликати на свідків поліціянтів, про яких була мова на розправі, заявивши, що з зі-знання свідків змушений буде витягнути на-лежну консеквенцію. Суд схилився до просьби прокуратора й справу відложив.

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Йосип Чижик, хорунжий Українсько-Галицької Армії, інвалід, абсольвент україн-ської учительської семинарії у Львові, про-живши 28 років, упокоївся в домі своїх батьків в Ярославі дня 26. липня ц. р. Важкої недуги, де зачіплена була нервово-мозкова система, на-бавився Небіщик ще в польськім полоні. До української національної армії вступив як до-броволець при повній згоді своїх батька і ма-тери, свідомих українців. Було це в пропамят-ний початок листопада 1918 р. Молоді, що як ці ярославці передиралися ночами поза Сян до своїх. Було їх чимало і чимало з них по-жило небавком свої буйні голови на вівтар Батьківщини. До них належав і бл. п. Чижик. Пішов кріпким, здоровим і гарним юнаком, а повернув з неволі 1921 р. вже хорим, зло-ним старцем. Останні роки пролежав як живий труп: без мови і влади, майже сту-мертвий давно для ширшого загалу. І так як воно гірко, а треба сказати, що смерть найідейнішого борця за волю заскочила ту-тешнє українське громадянство вповні непри-готованим. Ширше громадянство пізналося про це аж в день похорону. Тому й похорон випав далеко не так, як повинен бути. Вічна Память Українському Мученикові!

З Несторовичів Юлія Рабій, жінка кри-лошанина і греко-кат. пароха Самбора, померла 30. липня 1929 р. в 64 році життя. Похорони Покійної відбулися в четвер 1. серпня в Сам-борі. — Вічна Їй Память!

ОГОЛОШЕННЯ

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

„Вертеп Наших Днів“ Галактіона Чіпки і Ле–ле. 115 8—?

Калуш, пятниця, дня 2.VIII. 1929.
Тисьмениця, субота, дня 3.VIII. 1929.
Товмач, неділя, дня 4.VIII. 1929.
Монастириска, понеділок, дня 5.VII.
Бучач, вівторок, дня 6.VIII. 1929.

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.

Галич:
2/VIII. „Чесна Сузанна“.
3/VIII. „Пташник з Тиролю“.
Станиславів:
4/VIII. „Базар“. 93 17—?

Великий Міський Театр:

Четвер, 1-го серпня, г. 7·30 веч. „При-годи Гофмана“, опера (Ціни знижені).

Пятниця, 2-го серпня, г. 7·30 веч. „То-ска“. Гост. виступ Г. Хорана.

Кіна.

Аполльо: Чи моя жінка не солодка? (Мейрі Превост, Монт Блю).

Кольосей: Жінка в чорнім доміні. Д-р Масена. (Драма на морі).

Лев: Шофер ясновельможної пані.

Люна: Право меча й крови.

Марусенька: Танцюристка богів (Анна Мей Вонг, Гільда Грей, Кл. Брук).

Оаза: Жіночка на виданні.

Палас: Дівчина від шлягера. (Кор Ґріфіт). Будуємо на кредит.

Пан: Коли в жінці пробуджується любов.

Пасаж: Суп пампасів. Авантура на морю.

Утіха: З причини реконструкції замкнено.

Фатаморгана: Флірт із небішиком (Лявра ля Пляите, Тома Мур.). Спадщина Самі Вайнштайна.

Химера: Артистки без шмінки.

Програма радіо.

Четвер 1-го серпня.

Льондон (356,3). 13·00 — 14·00 Органовий речітал Р. Фурта. 15·00 Вечірня пісня. 18·45 Пісні Гуго Вольфа.

Париж (1725). 13·30 Пополудневий концерт. 19·35 Авдиція Пате. 21·05 Радіо-концерт.

Берлін (418) 17·00 Популярний концерт капелі Роош. 20·00 Концерт радіо-орхестри.

Відень (516,3) 16·00 Пополудневий концерт 18·00 Концерт. 20·05 „Циганська любов“ — оперетка в 3 актах Легара.

Рим (441) 13·15 — 14·15 Радіотріо 17·30—18·30 Концерт. 21·00—23·10 Симф. концерт.

Міляно (501) 11·15 Муз. продукції. 20·30 Арії і виімки з опер.

Прага (487) 12·20 Концерт з Братислави. 20·00 Концерт чеської музики. 21·15 Концерт радіо-орхестри.

Будапешт (550) 12·00 Дзвони з унів. церкви. 12·05 Оперетковa музика. 19·30 „Циганський барон“ — оперетка Штравса.

Брюссель (509) 21·15 Легкий концерт радіо-орхестри. 22·00 Трансмісія орхестри з Остенди.

Ленінград (1000) Стація нечинна.

Москва (825) 19·00 Концерт для села. 20·30 Концерт з студії. Новочасна музика. 22·55 Кремлівські куранти.

Київ (800) Стація нечинна.

Харків (1304) 18·— Концерт нар. музики. 20·00 Концерт з міських плянтацій.

Варшава (1411,7) 18·— Концерт солістів. 20·30 Скандинавська музика. 22·45—23·45 Музика з дансінгу „Оаза“.

Краків (312,8) 20·30 Вечірній концерт.

Познань (334,8). 20·30—22·00 Вечірній концерт.

Пятниця 2-го серпня.

Льондон (356,3) 12·00 Сонати. 16·05 Форт. речітал. 21·35 Концерт симфон. орхестри.

Париж (1725) 13·30 Концерт. 20·00 Сучасна французька мельодія. 21·35 Концерт.

Берлін (418). 17·00 Пісні півночи, опісля концерт військової орхестри 20·00 „Любовний напиток“ — комічна опера Доніцетого.

Відень (516,3) 16·00 Пополудневий концерт капелі Маєр-Айхгорна. 19·35 Концерт Віденської Симф. Орхестри.

Рим (441) 13·15—14·15 Радіотріо. 17·30—18·30 Концерт. 21·00—23·10 Оперетка.

Міляно (501) 11·15 Музичні продукції. 20·30 Концерт. 23·15 Джесбенд.

Прага (487) 16·30 Камеральний концерт. 19·30 Комедія Штольби. 21·30 Форт. концерт проф. Лянгера. 22·20 Концерт із Брна.

Будапешт (550) 9·00 Концерт рос. балалайкової орхестри Сміронова. 12·05 Концерт циганської капелі. 17·20 Концерт балетової музики.

Брюссель (509) 21·15 Концерт італ. музики.

Ленінград (1000) 17·00 Концерт з міських плянтацій.

Москва (825) 15·30 Популярний концерт. 19·00 Трансмісія опери або оперетки. 20·55 Кремлівські куранти.

Київ (800) 17·40 Медично-гігієнічна лекція. 19·00 Трансмісія з київської опери.

Харків (1304) 20·00 Етнографічний концерт.

Варшава (1411,7) 18·00 Концерт орхестри мандолінистів. 20·30 Симфонічний концерт з Швайц. Долини.

Краків (312,8) 20·05—20·30 „Почтова скринка“.

Познань (334,8) 18·25— 18·55 Вокальна авдиція.

П. Семен Ядловський схоче подати свою адресу „Українському Народньому Домові“ в Сяноці та відобрати свої листи, що лежать в Адміністрації „Діла“.

Вояків 6. Армії УНР., котрі набули інвалідство (через ранення чи хоробу) підчас повнення ними військової служби після 15. березня 1921 р., проситься подати наступні відомости: 1. Степень імя та призвище. 2. В якій частині набув інвалідство, коли саме та в бою, проти кого. 3. В наслідок чого повстало інвалідство: як ранення, то чим і куди ранений; як хороба, то яка. 4. В яких частинах 6. армії УНР. перебував на службі, та чи брав участь в боях в часі з 10. IV. 1920 р. до 18. III. 1921 р. 5. Які має документи, що можуть підтвердити повищі відомости. В разі браку документів подати імена й прізвища та адреси мешкання, двох наочних свідків, що перебувають в межах Польщі, котрі зможуть підтвердити ті відомости. 6. Докладна адреса мешкання, подаючого відомости (по польськи, виразно із зазначенням почти). 7. Відповіди належить давати на всі точки в порядку їх виставлення. 8. Повищі відомости належить надсилати до дня 20. серпня 1929 р. по адресі: m. Kalisz, Widok 18, Zarząd Związku Ukraińskich Inwalidów Wojennyc .

Присилайте передплату!

Подяка.

Всім тим, котрі поспішили віддати послідну прислугу улюбленому і незабу-тому бл. п. **Олесеви Франкови**, ... — Всч. о. кат. Петрашкевичеви, ... — Всч. о. Гадзевичеви, Всч. о. пар. Івапусеві, Вп. П. ... Вп. П. Дир. Романиям, Вп. П. ... ній, — сердечному товаришеві Покійного ... на Фурові; Товаришам, які віддали ... домовину на місце вічного супочинку ... Дрогобицькому хорові і всім знайомим приятелям та сусідам — щиро-сердечну подяку складає — горем прибита Рідня
193 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10